

Podpisałem umowę darowizny samochodu pod wpływem groźby ze strony obdarowanego. Czy mogę starać się o unieważnienie takiej umowy?

Tak. Oświadczenie woli złożone pod wpływem groźby bezprawnej jest względnie nieważne, co oznacza, iż darczyńca może uchylić się od skutków prawnych takiego oświadczenia woli poprzez złożenie oświadczenia drugiej stronie umowy na piśmie. Trzeba pamiętać, że uprawnienie do uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia złożonego pod wpływem groźby wygasa z upływem roku od kiedy ustał stan obawy wywołany groźbą (art. 87 i art. 88 k.c.).

Dopuszczalność uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli nie dotyczy każdej groźby. Musi być to groźba bezprawna pochodząca od drugiej strony lub osoby trzeciej, a z okoliczności musi wynikać, że darczyńca mógł się obawiać, iż jemu samemu lub innej osobie grozi poważne niebezpieczeństwo osobiste lub majątkowe.

Przesłanką zaistnienia groźby, jako wady oświadczenia woli jest konieczność wzbudzenia przez nią w osobie zagrożonej obawy, że jej lub innej osobie grozi poważne niebezpieczeństwo osobiste lub majątkowe i obawa ta musi wynikać z okoliczności, przy czym wystarczająca jest sama tylko możliwość zaistnienia takiej obawy i nie jest konieczne rzeczywiste wystąpienie tej obawy. Nie ma także znaczenia, czy groźba może być natychmiast wykonana, czy jej spełnienie nie zostało czasowo określone. Jakkolwiek decyduje tu zasadniczo kryterium subiektywne możliwości odczucia powagi groźby, to jednak kryterium obiektywne nie może być całkowicie pominięte.

Konieczną przesłanką możliwości uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem groźby jest także związek przyczynowy groźby ze złożeniem tego oświadczenia. Polega on na tym, że zagrożony składa określone oświadczenie dlatego, że boi się spełnienia groźby, a więc czyni to wbrew swojej woli, która z powodu przymusu psychicznego wywołanego groźbą utraciła cechę swobody. Dla istnienia związku przyczynowego nie ma znaczenia, czy groźba pochodzi od tego, na czyją rzecz lub w czym interesie zagrożony złożył oświadczenie woli, czy od osoby trzeciej, a jeżeli od osoby trzeciej, to czy druga strona o tym wiedziała albo mogła wiedzieć (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 7 lipca 2016 r. w sprawie I ACa 396/16, LEX nr 2137067).

Reasumując, w pierwszej kolejności powinien Pan złożyć drugiej stronie umowy na piśmie oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych złożonego oświadczenia woli, a następnie, jeżeli druga strona umowy odmówi uznania tego oświadczenia, koniecznym będzie złożenie pozwu w sądzie o ustalenie nieważności umowy darowizny.

Autor: adw. Aleksandra Gaffke